

УДК 338.4:330.341.1

Данкевич Є. М. к. с.-г. н.
Інститут сільського господарства Полісся НААН України

РЕАЛІЗАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ У КОНТЕКСТІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ІНТЕГРОВАНОГО ВИРОБНИЦТВА

Анотація. Досліджено сучасний стан розвитку сільськогосподарського виробництва в аграрному секторі економіки. Встановлено, що важливою ознакою розвитку вітчизняної економіки є швидко прогресуюча інтеграція, яка проникає у різні аспекти сучасного життя. В умовах глобалізації аграрних ринків та зростаючого попиту на продукти харчування у світі і в сільському господарстві України розпочалися процеси концентрації капіталу та формування на цій основі інтегрованих структур, ініціаторами створення яких є переробні підприємства, які інвестують значні кошти у сільське господарство. Проаналізовано діяльність інтегрованих формувань у сільському господарстві Житомирської області. Розглянуто можливості реалізації інвестиційних проектів в аграрному секторі економіки у контексті стратегії розвитку інтегрованого виробництва.

Ключові слова: стратегія, міжгалузева інтеграція, сільське господарство, конкурентоспроможність, аграрний сектор економіки, інвестиції.

Annotation.

Introduction. The agricultural sector of Ukraine with its basic components, agriculture is the backbone of the national economy, ensures the preservation of the sovereignty of the state food and largely economic, environmental, and energy security of the state, providing social development of rural areas. Ukrainian agrarian sector of production capacity that far exceeds domestic demand, there is a link, which at this stage can become a locomotive for national economic development, to give impetus to investment, technological and social recovery state. A prerequisite for this is the realization of investment projects in order to increase the competitiveness of the domestic economy.

Results. In the process of deepening social division of labor, agriculture alone can not provide conditions of its own reproduction and requires a systematic development. A characteristic trend in recent years is the consolidation of farms, the creation of integrated units engaged in production of a partial or complete processing and sale. By getting funds and the use of modern technologies of integrated agricultural enterprises increasingly occupy a niche in the agricultural production sector, while creating significant export potential. Integrated agricultural forming and operating in the territory of the Zhytomyr region. Analysis of development in agriculture Zhytomyr Oblast in 2013 suggests that over 45 % of arable land is handled through investment funds involved in integrated farms.

Conclusions. Our studies have shown that significant investment in integrated production explains the benefits of integrated structures, namely in management - attracting experienced professionals, in the field of finance - soft loans and grants to attract private investment, in the production - the efficient use of resources, with broad units, greater maneuverability equity, rationalization of the use of resources, intensification and diversification of production, in the field of sales - the possibility of forming large volume party access to export deliveries of products.

In integrated undertakings established a system of forming a sustainable competitive advantage and competitiveness from complex investments in the manufacturing sector. This approach makes it possible to combine the effectiveness of innovative economic activity of agricultural enterprises and encourages employees to obtain new knowledge and competence, and thus serves to achieve the strategic goals of the company. Most investments are involved in crop production, which is associated with significant exports of grains and oilseeds.

Keywords: strategy, interdisciplinary integration, agriculture, competitiveness, agricultural sector, investments.

Постановка проблеми. Аграрний сектор України з його базовою складовою, сільським господарством є системоутворюючим у національній економіці, забезпечує збереження суверенності держави, продовольчу і у значній мірі економічну, екологічну та енергетичну безпеку держави, соціальний розвиток сільських територій. Аграрний сектор з потенціалом виробництва, що значно перевищує потреби внутрішнього ринку, є ланкою, що на даному етапі може стати локомотивом розвитку національної економі-

ки, дати імпульс інвестиційному, технологічному та соціальному піднесенню держави [1]. Необхідною передумовою для цього є реалізація інвестиційних проектів з метою підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки.

У сучасному глобалізованому світі місце та роль України залежить від її здатності ефективно реалізувати свої об'єктивні переваги природно-ресурсного потенціалу у світовому розподілі праці та у міжнародній конкурентній боротьбі, забезпечити участь у

вирішенні продовольчої, енергетичної та екологічної світових проблем на основі взаємовигідних партнерських відносин [9]. Стратегія розвитку аграрного сектора України на період до 2020 р. спрямована на формування ефективного, ресурсозберігаючого, еколого-безпечного, соціально спрямованого, наукоємного сектора економіки, здатного задовольнити потреби внутрішнього ринку та забезпечити провідні позиції на світовому ринку сільськогосподарської продукції та продовольства [4]. Вирішити дані завдання можна за рахунок інтегрованих структур, які інвестують значні кошти в аграрний сектор.

Аналіз останніх досліджень. Проблеми інвестиційного забезпечення розвитку аграрного сектора економіки та формування інтегрованих структур висвітлені у наукових працях: П. Т. Саблука, В. Г. Андрійчука, В. І. Бойка, В. П. Василенка, М. Ф. Кропивка, І. І. Лукінова, О. М. Онищенко, В. В. Юрчишина, М. Й. Маліка, В. Я. Месель-Веселяка, О. М. Бородіної, М. А. Хвесика, Б. Й. Пасхавера, С. І. Дем'яненка, Ю. І. Базаєва, Л. О. Чернишова, І. Г. Храмової та інших. Однак, глобалізація економіки вимагає подальшого, поглибленого вивчення особливостей діяльності товаровиробників в умовах міжгалузевої інтеграції та необхідності інвестування у вітчизняне сільськогосподарське виробництво.

Ціль роботи. Метою статті є аналіз діяльності інтегрованих формувань у сільському господарстві Житомирської області та реалізація ними інвестиційних проектів в аграрному секторі економіки у контексті стратегії розвитку інтегрованого виробництва.

Виклад основного матеріалу. У процесі поглиблення суспільного поділу праці сільське господарство самостійно вже не може забезпечувати умови власного відтворення та потребує системності розвитку. Характерною тенденцією останніх років є укрупнення сільськогосподарських підприємств, створення інтегрованих формувань, що здійснюють виробництво продукції її часткову чи повну переробку та реалізацію [2].

За рахунок залучення інвестиційних коштів та використання сучасних технологій виробництва інтегровані агроформування займають все більшу нішу в аграрному секторі виробництва, забезпечуючи при цьому значний експортний потенціал [6].

Інтегровані аграрні формування здійснюють діяльність і на теренах Житомирщини. Аналіз їх розвитку у сільському господарстві Житомирської області за 2013 р. дозволяє зробити висновок, що понад 45 % орних земель обробляється завдяки залученим інвестиційним коштам інтегрованих сільськогосподарських підприємств (табл. 1). Інтегрованими структурами охоплено 68 % Лісостепової зони Житомирської області, 29 % – Перехідної, 35 % – Полісся. Їх частка у виробництві продукції сільськогосподарських підприємств становить понад 55 % [5].

У галузі рослинництва значні інвестиції інтегрованих формувань за 2010-2013 рр., спрямовані на розвиток садівництва та ягідництва. Провідним підприємством у цьому напрямі є ТОВ “БЕТЕК” с. Барвинівка Новоград-Волинського району, де впроваджено новітню американську технологію на вирощуванні ягідних насаджень, площа яких займає 154 га, з них 18,2 га малини та 136 га чорниці щиткової. Для закладки насаджень використані сорти іноземної селекції.

ТОВ “БЕТЕК” має інфраструктуру по пересадці саджанців ягідних культур та пливкові теплиці для дорощування їх на площі 0,70 га. Змонтовано та введено в експлуатацію крапельне зрошення на площі 157 га. На 2014-2015 рр. заплановано будівництво комплексу для сортування та упаковки ягід у свіжому вигляді та устаткування для заморожки ягід. Вирощуванням багаторічних насаджень у Житомирській області займаються: ТОВ “Українська ягода” Бердичівського району, де протягом 2012-2013 рр. на площі 54,2 га посаджено плодово-ягідні насадження; ТОВ “Укртранссервісгруп” с. Романівка Попільнянського району, де впродовж останніх років посаджено смородину на площі 61 га.

Таблиця 1

Інтегровані сільськогосподарські підприємства Житомирської області

Підприємство-інвестор	Виробничий напрям	Інвестиційні проекти
ПП "Галекс Агро"	рослинництво, тваринництво, переробка, зберігання та реалізація	розвиток органічного виробництва, налагодження переробки продукції
ТОВ "А.Т.К."	рослинництво, зберігання та реалізація	будівництво насінневих заводів, започаткування технологій зберігання зерна в "big bags"
ПСП АФ "Світанок"	рослинництво, переробка, зберігання та реалізація	будівництво сучасних елеваторів та насінневих заводів
ТОВ "БЕТЕК"	рослинництво	розвиток соціальної інфраструктури
ПАТ "ТАКО"	рослинництво	налагодження переробки продукції, розвиток соціальної інфраструктури
ЗАТ ПЗ "Агро-Регіон"	рослинництво	будівництво елеваторів, налагодження переробки продукції, розвиток соціальної інфраструктури
ТОВ "Лендком"	рослинництво	розвиток соціальної інфраструктури
ТОВ "АгроВест Груп"	рослинництво, тваринництво, переробка, зберігання та реалізація	налагодження переробки продукції, розвиток соціальної інфраструктури
ТЗОВ "Компанія "РАЙЗ"	рослинництво, переробка, зберігання та реалізація	відродження галузі тваринництва, налагодження переробки продукції, розвиток соціальної інфраструктури

Джерело: власні дослідження.

Великі інвестиційні компанії, які працюють на теренах Житомирської області створюють сучасні насінневі заводи та комбікормово-елеваторні потужності та відновлюють роботу підприємств харчової промисловості. Однією з таких інвестиційних компаній є ТЗОВ "Компанія "РАЙЗ", яка розпочала діяльність у Житомирській області з 2008 р. та здійснює будівництво комбікормово-елеваторного комплексу у Житомирському та Овруцькому районах. Інвестиційною компанією на території Овруцького району завершено будівництво елеваторного комплексу потужністю 100 тис. т. Кошторисна вартість проекту склала 260 млн грн. Зокрема, змонтовано 5 ємкостей загальною місткістю 32 тис. т, та 8 ємкостей місткістю 68 тис. т.

В с. Оліївка Житомирського району підприємством інвестором ТЗОВ "Райз" на майданчику площею 3,7 га. проводиться будівництво комбікормово-елеваторного компле-

ксу місткістю 100 тис. т. Заплановано побудувати комбікормовий завод потужністю 10 т на годину. Комплекс планується ввести в експлуатацію у 2014 р. На даний час завершено проведення фундаментних робіт та розпочато монтаж металоконструкцій під будівлі, обладнання. Кошторисна документація будівництва комбікормово-елеваторного комплексу складає на рівні 450 млн грн.

Розвиток міжгалузевої інтеграції передбачає відродження галузі тваринництва, тому інвестори значну увагу приділяють реконструкції тваринницьких комплексів та молочно-товарних ферм [7]. Впродовж 2013 р. у реконструкцію тваринницьких об'єктів Житомирської області вкладено 249 млн грн інвестиційних коштів. Потік інвестицій у тваринництві спрямовується переважно на розвиток молочного та м'ясного скотарства, модернізацію об'єктів тваринництва для ве-

ликотоварного виробництва, придбання та встановлення сучасних доїльних залів.

У Житомирській області завершується реконструкція 2-х молочних комплексів у Баранівському районі ТОВ “АгроВест Груп” с. Смолдирів та ТОВ “Мирославль-Агро” с. Мирославль. Вартість проекту реконструкції молочно-товарної ферми ТОВ “АгроВест Груп” складає 68 млн грн, які вже на 80 % освоєно. Потужність об’єкту розрахована на 600 голів корів. У господарство завезено по імпорту із Чехії 451 голову племінного високопродуктивного молодняка великої рога-тої худоби симентальської породи.

Вартість проекту реконструкції молочно-товарної ферми СТОВ “Мирославль Агро” с. Мирославль, складає 30 млн грн, реконструкція об’єкту закінчена у грудні 2013 року. Потужність об’єкту розрахована на 300 голів корів дійного стада. Станом на 01.01.2014 р. у господарстві утримують 655 голів ВРХ, у тому числі 255 голів корів. У Червоноармійському районі ТОВ “Агрофірма Стожари” здійснює реконструкцію тваринницького комплексу для утримання та відгодівлі свиней. Станом на 1 січня 2014 р. підприємство утримує 1963 голови молодняка свиней. У господарстві завершено реконструкцію двох приміщень, розпочато реконструкцію третього приміщення.

У Новоград-Волинському районі ПП “Галекс Агро” здійснює реконструкцію молочно-товарного комплексу. Вартість проекту складає 45 млн грн. Станом на 01.01.2014 р. у підприємстві утримується 1983 гол. ВРХ, у тому числі 743 корови. На підприємстві завершено реконструкцію та устаткування 2 приміщень на 400 голів корів безприв’язного утримання, впроваджено доїльний зал “Ялинка”. Ще одне приміщення на 200 голів корів поновлено німецьким доїльним обладнанням із молокопроводом для дотримання технології роздою корів. У господарстві запроваджено систему комп’ютеризованого індивідуального обліку продуктивності корів, встановлено імпортне холодильне обладнання об’ємом одноразового охолодження до 20 т молока.

Аналізуючи галузь молочного скотарства, необхідно відмітити ТОВ “Івниця” Андрушівського району. Підприємством проводиться будівництво та реконструкція моло-

чного комплексу проектною потужністю 1000 голів. Вартість будівництва складає 18 млн грн. На підприємстві завершено реконструкцію та устаткування 2 приміщень для безприв’язного утримання 450 голів корів із застосуванням доїльної зали “Ялинка”, з одночасним доїнням 32 корів. Ще одне приміщення на 200 голів корів обладнано німецьким доїльним обладнанням із молокопроводом для дотримання технології роздою корів. У господарстві запроваджено систему комп’ютеризованого індивідуального обліку продуктивності корів. Встановлено холодильне обладнання фірми “Делаваль”, об’ємом одноразового охолодження 15 т молока.

У СТОВ “Осички” Радомишльського району проведено реконструкцію молочної ферми для утримання 400 голів корів на безприв’язному утриманні із застосуванням доїльної зали “Ялинка”, встановленим молокопроводом для роздою корів та обладнанням для охолодження молока з Німеччини. На підприємстві запроваджено систему комп’ютеризованого індивідуального обліку продуктивності корів. У Попільнянському районі господарським методом реконструйовано приміщення двох молочних ферм (ПАФ “Єрчики” та ПСП “Саверці”) на 150 і 200 голів, а також на 500 голів молочний комплекс у ТОВ “Сігнет-Мілк”.

ТОВ “Вертокиївка” Житомирського району завершено реконструкцію та модернізацію тваринницьких приміщень, завезено з Німеччини племінне високопродуктивне поголів’я голштинської породи, яке знаходиться на безприв’язному утриманні із застосуванням доїльної зали. У господарстві запроваджено систему комп’ютеризованого індивідуального обліку продуктивності корів. Встановлено імпортне холодильне обладнання. Система годівлі обладнана комп’ютеризованим балансуванням кормів.

У місті Бердичеві наприкінці 2013 р. розпочало випуск продукції сучасне м’ясопереробне підприємство європейського зразку ТОВ “ІНКО-ФУД Бердичів”. Основним інвестором виступило білоруське підприємство “ІНКО-ФУД”. Будівництво м’ясокомбінату розпочато у 2010 р. Загальна сума інвестицій складе 137,2 млн грн. Проектна потужність - 2,2 тис. т продукції у місяць. Передбачається створити 496 робочих

місць. Станом на 01.01.2014 р. товариством налагоджено виробництво понад 60 видів варених і напівкопчених м'ясних виробів під торговими марками "Белорусская традиція" та "ІНКО ФУД". У 2013 р. в будівництво м'ясокомбінату інвестовано 120 млн грн. Кількість працюючих становить понад 100 осіб. У I кварталі 2014 р. заплановано впровадження у виробництво ковбас силов'ялених.

Однак, наявне інвестування галузі тваринництва залишається ще недостатнім, що стримує розвиток міжгалузевої інтеграції в аграрному секторі як економіки Житомирської області так і держави. Саме такий напрям інвестування дав би поштовх для впровадження у галузі сучасних інноваційних проектів, відродження економіки сільських територій, створення належної інфраструктури на селі.

Висновки. Значні інвестиції у інтегроване виробництво пояснюються перевагами інтегрованих структур, а саме: у сфері менеджменту – залучення досвідчених фахівців; у сфері фінансування – пільгові кредити та дотації, залучення приватних інвестицій; у сфері виробництва – ефективне використання ресурсного потенціалу, широкогозахватних

агрегатів; більша маневреність власного капіталу, раціоналізація використання ресурсного потенціалу, інтенсифікація та диверсифікація виробництва; у сфері систем збуту – можливість формування великих за обсягом партій, вихід на експортні поставки продукції.

У інтегрованих підприємствах створена система формування стійких конкурентних переваг та підвищення конкурентоспроможності на основі комплексу інвестицій у виробничу сферу. Такий підхід дає змогу поєднати ефективність інноваційної господарської діяльності сільськогосподарських підприємств і стимулює працівників в отриманні нових знань та компетенцій, а отже, слугує в досягненні стратегічних цілей підприємства. Найбільш інвестицій залучаються у галузь рослинництва, що пов'язано зі значним експортом зернових та олійних культур. Основними напрямками залучення інвестицій є: впровадження інноваційних проектів по використанню новітніх енергозберігаючих біотехнологій, органічних і мінеральних добрив, стимуляторів росту рослин, сучасних препаратів по інтегрованому захисту рослин, високоврожайних сортів сільськогосподарських культур.

Література

1. Аграрний сектор: час принципово змінити орієнтири розвитку [Електронний ресурс] – Режим доступу до газети: <http://www.dt.ua/>.
2. Аграрний сектор України: инвестиційна привлекательність, незважаючи на неідеальне регулювання [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.apk-inform.com/ru/exclusive/topic/1012752#.UT216llgffA>
3. Гушко С.В. Оцінка інвестиційної діяльності та сучасної регіональної інвестиційної політики України [Електронний ресурс] / С.В. Гушко // Ефективна економіка. – 2013. – № 9. – Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nayka.com.ua>
4. Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/apk?>
5. Житомирщина. Інвестиційний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.zt-invest.org/index.php?option=com_content&view
6. Кропивко М. Ф. Стратегічні напрями реформування управління комплексним розвитком агропромислового виробництва і сільських територій / [за ред. М. Ф. Кропивка]. – К.: ННЦ ІАЕ, 2012. – 82 с.
7. Крупнейшие холдинги в растениеводстве Украины 2012 Дослідження УКАБ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.agribusiness.kiev>
8. Пеструха С. В. Наукові підходи до побудови системи стимулювання інвестування економіки України / С.В.Пеструха, М.М. Колотуша // Актуальні проблеми економіки, – 2008. – №10(65). – С. 39–48.
9. Чернишова Л. О. Особливості залучення та стимулювання іноземного інвестування в Україні / Л. О.Чернишова, В. В. Сазонова // Бізнес Інформ. – 2013. – №2. – С. 87–90.